

Hazırlayan:
Prof. Dr. Kerem Alkin
Türkiye İMSAD Ekonomi Danışmanı

Türkiye'nin 'kreditokrasi'yle sınavı dolar-TL'yi 3,80'lere getirdi. Avrupa Merkez Bankası'nın parasal genişlemeye devam kararı önemli. 1 Kasım Çarşamba günü ABD Merkez Bankası kararları da açıklandıktan sonra, küresel piyasaların uluslararası yatırım araçları ve euro-dolar paritesinde nasıl bir fiyatlandırma yapmayı tercih edecekleri de belli olacak. Bu hafta, ABD'nin merakla beklenen istihdam verilerinin açıklanacağını da unutmamalıyız.

- Haftaya, Irak'ın kuzeyinde, İsrail ve ABD'nin başlangıçta destekledikleri ifade edilen, ancak Türkiye-Merkezi Irak Hükümeti-İran üçlüsünün birlikte hareket etmesi ve Rusya'nın bu birlikteliğe destek olması ile ters tepen 'gayriresmi referandum'un sebep olduğu siyasi gerginliğin bir sonucu ile başlıyoruz. Mesut Barzani'nin Irak Bölgesel Kürt Yönetimi (IKBY) Başkanlığı'ndan istifası. Esasen Barzani'nin bu noktalara geleceği belli olan ve Türkiye'nin bu şekilde olacağı uyarısını referandum öncesi bir kaç kez yaptığı süreç, Barzani'nin istifa edecek noktaya gelmesi ile, Türkiye'nin endişelerini haklı çıkaracak bir noktaya ulaştı ne yazık ki. Mesut Barzani'nin böyle bir taktiksel hata içine düşmesi, Irak'ın kuzeyinde Türkiye'nin kısmen elini zayıflattı ve şimdi Türkiye'nin IKBY Başbakanı Neçirvan Barzani ile belki de, oyunu yeniden kurması gerekecek.
- Türkiye, bölgesindeki kritik önemdeki siyasi gelişmeleri, bölgedeki güçlü aktörlerle yönetmeyi sürdürürken, ABD ve Almanya ile yaşanan görüş ayrılıkları ve siyasi gerginlik, Washington-Berlin hattında ekonomik gerginliği de dönüştürülmeye çalışılıyor. Uluslararası finans kurumları, derecelendirme kuruluşları, IMF ve uluslararası ekonomi medyası dörtgeni üzerinden yürüyen 'kreditokrasi' şu günlerde Türkiye'yi tatsız ve sıkıntılı metotlarla sıkıştırma gayretinde. 20 Ekim Cuma akşamı, piyasaların kapanmasına yakın, Türk bankalarında ABD'den milyarlarca dolar ceza geleceğine dair ortaya atılan mesnetsiz dedikodular, yurt içi piyasalarda tedirginliğe sebep olup, döviz kurlarında daha sert, faiz oranlarında daha sınırlı bir yükselişe, Borsa İstanbul 100 Endeksi'nde geçtiğimiz hafta zaman zaman gerilemeye sebep olurken, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 24 Ekim Salı günü bankaların üst düzey yöneticileri ve ekonomi yönetimi ile birlikte gerçekleştirdiği toplantıdan kredi faiz oranlarının düşürülmesine yönelik adımlar çıkmışken, bu haberler basına yansımış iken, bir uluslararası ekonomi haber ajansının, başta Alman bankaları, kimi Avrupa bankalarının Türkiye'ye kredi 'line'larını kesmeye

hazırladıkları ve bu habere Avrupa İmar ve Yatırım Bankası'nın da (EBRD) dahil olduğu dedikodusunun engellenmesi hayli tatsızdı.

- EBRD haber ve iddiaların ortaya dökülmesinden hemen 1 saat sonra bu haber ve dedikoduları reddetmiş, 2018 yılında Türkiye'ye 1.4 milyar dolar daha kredi kullandıracağını belirtmiş olsa da, söz konusu dedikoduların piyasalara bıraktığı çamurla, dolar-TL kurunun 3,8 TL'ye kadar yükselip, Türk ekonomi yönetiminin kararlılık mesajları ile, dolar-TL kurunun belirli bir gevşeme ile, haftaya 3,78 TL'nin altında başladığını görüyoruz. Bu hafta, döviz kurları ve faiz oranlarının şekillenmesinde, geçen haftaki Avrupa Merkez Bankası (ECB) toplantısından sonra, ABD Merkez Bankası'nın (FED) 1 Kasım Çarşamba akşamı gerçekleştireceği faiz kararı açıklamasının etkilerini gözlemleyeceğiz. ECB Başkanı Mario Draghi, para politikası toplantısında, daha önce ekonomi raporlarında yazdığım üzere, faizlerde değişikliğe gidilmediğini; aylık 60 milyar euro olan varlık alım miktarının ise, 2018 Ocak-Eylül döneminde aylık 30 milyar euro'ya indirildiğini açıkladı. Yani, yarı yarıya azalsa da ECB parasal genişlemeyi sürdürecektir. Bununla birlikte, Draghi'nin şimdiden, 2018 yılının 9 aylık döneminde de tahvil almaya devam edeceklerini, ekim ayı toplantısında açıklaması da, belki 9 aydan da daha fazla uzatabileceklerini söylemesi de bazı ECB yönetim kurulu üyelerini rahatsız etmiş gözüküyor.
- Çünkü, Almanya'nın yoğun baskısı ile, ECB'nin 2017 sonunda tahvil alım programı ve parasal genişlemeyi tamamıyla bitirmesi isteniyordu. Draghi ise, Almanya'daki seçim sonuçlarının sebep olduğu belirsizlik ortamında, ECB'nin bir miktar daha parasal genişleme yapma kararını şimdiden açıklayarak, ters adım attı. Gerek Euro Bölgesi'nde, gerekse de ABD'de enflasyon oranı merkez bankalarının beklediği seviye konumda yürümüyor. Bu nedenle, ECB enflasyonda belirgin bir yükseliş görene kadar, parasal genişlemeye sürdürecektir. FED cephesinde ise işler karışık. FED Açık Piyasa Komitesi üyeleri arasındaki tartışma alevlenmiş durumda. Yetmezmiş gibi, Başkan Trump'ın açıklayacağı yeni FED Başkan adayı da merakla bekleniyor ve adayın ismi bile küresel piyasalar üzerinde etkili olacak gibi gözüküyor. Bu durumda, 1 Kasım Çarşamba akşamı, Başkan Yellen'ın, FED'in bilanço küçültmeye başlayacağı tarihi net açıklarsa ve aralık ayında 1 faiz artışı için daha sinyal verirse, euro-dolar paritesinde 1,16-1,12 dolar bandına doğru bir geri çekilme hareketi görebiliriz. O halde, euro cinsinden borçlanma maliyeti bir süre daha göreceli olarak düşük seyreder.
- Bu noktada, 30 Ekim Pazartesi, daha bugünden başlayarak, gerek ABD, gerekse de Euro Bölgesi'ne yönelik üretim, tüketicilerin eğilimleri ve ekonomik aktiviteyi temsil eden pek çok önemli veri açıklanacağını ve bu verilerin tümünün euro-dolar paritesi ve borsalar üzerinde etkili olacağını hatırlatalım. Ve, 3 Kasım'da açıklanacak olan ABD ekim ayı istihdam verileri de yine küresel piyasalar üzerinde etkili olacak. Yurt içinde de, döviz kurlarının seyri ve faiz

oranları açısından, 1 Kasım FED açıklaması ve 3 Kasım'daki ABD istihdam verileri sonrasında dalgalanma ve tansiyon düşüp, piyasalarda bir normalleşme görebiliriz.

- ABD Başkanı Donald Trump, yeni FED başkanını 3 Kasım'daki Asya seyahatinin öncesinde seçeceğini bildirmiş durumda. Trump, Şubat ayında görev sürece dolacak olan Yellen'ı yeniden bu pozisyona atayabilir. ABD Başkanı'nın adaylar listesinde yer alan isimler arasında Stanford ekonomisti John Taylor ve Fed Governörü Jerome Powell yer alıyor. Bir yandan, FED yetkililerinin, yılın sondan ikinci para politikası toplantısında faizlerde değişikliğe gitmemesi bekleniyor. Yellen'ın da içerisinde bulunduğu çoğu yetkili, faizlerin yıl sona ermeden bir kez daha artmasını beklediklerini işaret etti. FED fonlama vadeli faizleri ise Aralık ayında 25 baz puanlık bir faiz artışı gösteriyor. ABD'de açıklanacak istihdam verisinde, ülkede işe alımların kasırgaların etkisiyle geçen ayın ardından Ekim ayında muhtemelen arttığını göstermesi beklenmekte. İşsizlik oranının ise 16 yılın en düşük seviyesi olan yüzde 4.2'de tutunması bekleniyor. ABD'de bunun yanı sıra, kişisel harcamalar ve imalat verisi açıklanacak. İngiltere Merkez Bankası'nın faizleri çeyrek puan artırması ve ekonomik büyüme ve enflasyon için güncellenmiş tahmin açıklamasında bulunması bekleniyor. Japonya Merkez Bankası da para politikası kararını açıklayacak.
- Türk bankalarının KOBİ'lere kullandığı toplam nakdi kredi tutarı, ağustos sonu itibarıyla geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 22,1 artarak 490,3 milyar lira oldu. Türk bankacılık sektörü, ihracatının yaklaşık yüzde 60'ını gerçekleştiren ve istihdamın yüzde 75'ini oluşturan KOBİ'lere özel kredi paketleri ile destek veriyor. Bankalar, "KOBİ Bankacılığı" ile nakdi ve gayri nakdi kredi vermenin yanı sıra şirketlerin rekabet gücünü artırması, finansmanı doğru kullanabilmesi ve ülke pazarlarını tanıyabilmesi için ihtiyaç duyulan eğitim ve danışmanlık hizmeti de sunuyor. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) verilerine göre, bankalar 2010 yılında KOBİ'lere 125,5 milyar lira kredi desteği verirken, geçen yıl bu tutar 420,5 milyar lirayı geçti. Geçen yılın ağustos sonu itibarıyla 401,6 milyar lira olan kredi bakiyesi, bu yılın aynı döneminde yüzde 22,1'lik artışla 490,3 milyar lira oldu. Ticari kredilerin yüzde 31,5'i KOBİ kredileri olarak kullanılmış.